

Samen met pensioen?

Maria Eismann

Er is een gestage groei van het aantal werkende tweeverdieners onder 60-plussers. Velen van hen zouden gelijktijdig met pensioen willen, maar schrikken van het prijskaartje. Door de stijging van de AOW-leeftijd moeten jongere partners nu soms extra lang doorwerken nadat hun oudere partner is gestopt.

MARIA EISMANN MSC, NETHERLANDS INTERDISCIPLINARY DEMOGRAPHIC INSTITUTE (NIDI)

**Wat staat
gezamenlijke
pensionering
in de weg**

Het Nederlandse pensioenlandschap is de afgelopen jaren sterk veranderd. De AOW-leeftijd schuift op en er is steeds minder flexibiliteit om vervroegd met pensioen te gaan. Dit heeft, onder meer, gevolgen voor de plannen van oudere tweeverdieners. Deze groep is de afgelopen decennia aanzienlijk in omvang toegenomen door de sterk gestegen arbeidsdeelname van vrouwen. De pensioenhervormingen beïnvloeden tweeverdieners vooral als zij gelijktijdig met pensioen willen, want dit vereist flexibiliteit en afstemming. Maar hoeveel tweeverdieners willen überhaupt samen met pensioen en welke belemmeringen ervaren tweeverdieners om tegelijk te stoppen met werken? Het Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut (NIDI) ondervroeg in 2015 meer dan 2.000 gehuwd en ongehuwd samenwonende paren van 60 jaar en ouder over hun gezamenlijke pensioenplannen.

Samen met pensioen

Over het algemeen wordt het pensioen gezien als een levensfase waarin men meer tijd heeft voor de partner en samen leuke dingen kan doen zolang de gezondheid dit toelaat. Een ruime meerderheid (65%) van de oudere werknemers heeft dan ook duidelijke plannen om veel dingen samen met hun partner te ondernemen. De mogelijkheden voor gezamenlijke vrije tijd zijn bijzonder groot wanneer men samen met pensioen gaat. Er zijn echter grote verschillen in de mate waarin tweeverdieners gelijktijdig stoppen met werken (heel) belangrijk vinden. Minder dan de helft (46%) van de ondervraagden vindt gelijktijdig stoppen met werken (heel)

belangrijk. Een op de vijf mannen en een op de vier vrouwen vindt gelijktijdig stoppen daarentegen (heel) onbelangrijk. De vrij algemene wens van tweeverdieners om na hun pensioen tijd met hun partner door te brengen vertaalt zich dus niet direct in de wens om gelijktijdig te stoppen. Waarschijnlijk passen tweeverdieners hun voorkeuren aan wanneer zij weinig mogelijkheden zien om samen te stoppen met werken.

Belemmeringen en sekseverschillen

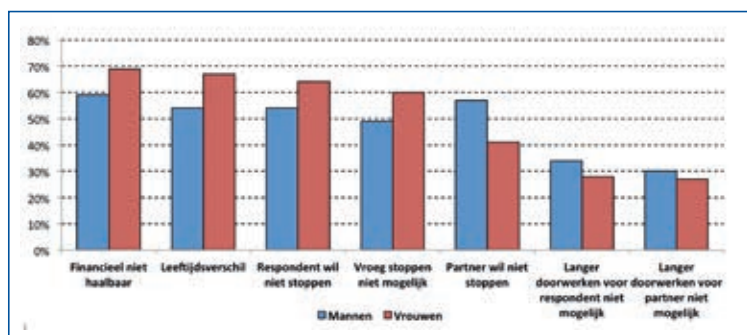
Aan alle stellen is gevraagd wat de belangrijkste factoren waren die gezamenlijke pensionering in de weg staan. De antwoorden worden weergegeven in figuur 1. Over het algemeen worden het leeftijdsverschil tussen de partners en de daarmee verbonden financiële haalbaarheid van gelijktijdige pensionering het vaakst genoemd. Welke belemmeringen de grootste rol spelen verschilt echter naar geslacht: terwijl vrouwen het vaakst financiën (69%) en leeftijdsverschil tussen de partners (67%) noemen is voor mannen naast de financiën (59%) het meest belemmerende dat hun vrouw haar werk te leuk vindt om te stoppen (57%). Daarnaast valt op dat vrouwen over het algemeen meer belemmeringen ervaren dan mannen. Dit zou deels erdoor verklaard kunnen worden dat de vrouwen in het onderzoek over het algemeen twee jaar jonger zijn dan hun mannen en dus later de pensioengerechtigde leeftijd bereiken. Hierdoor is het waarschijnlijk dat de vrouw meer rekening moet houden met de mogelijkheden van haar man dan andersom. Zodra de man de AOW-leeftijd heeft bereikt is het voor hem vaak moeilijk om toch door te gaan

met werken omdat bij het bereiken van de AOW-leeftijd doorgaans ook het arbeidscontract wordt beëindigd. Voor de vrouw is het dan naar verhouding makkelijker om eerder te stoppen, mits men zich dat financieel kan veroorloven. De jongere partner (meestal de vrouw) is dus vaak diegene die haar pensioenplannen moet aanpassen aan de mogelijkheden van de oudere partner (man). Hierdoor ervaren vrouwen de financiële haalbaarheid en het leeftijdsverschil dus sneller als belemmering dan mannen.

Toekomst

Met de opmars van het aantal tweeverdieners zal de afstemming van pensioenplannen tussen partners steeds belangrijker worden. Veel tweeverdieners willen graag samen met pensioen maar ervaren belemmeringen om dit te kunnen realiseren. De afschaffing van vervroegd pensioen en de verhoging van de AOW-leeftijd hebben de flexibiliteit die werknemers ervaren in hun pensioendatumkeuzes er niet groter op gemaakt. Wat de gevolgen van het veranderende pensioenlandschap zullen

Figuur 1: redenen genoemd door tweeverdieners, waarom zij niet gelijktijdig met pensioen kunnen gaan naar geslacht (%)* 2015.

zijn voor tweeverdieners is moeilijk te zeggen. Als de intentie om samen te stoppen met werken sterk genoeg is kan het zijn dat de jongere partner bereid is tot een inkomensoffer om dit mogelijk te maken. Het zou ook kunnen dat de oudere partner steeds vaker doorwerkt totdat de jongere partner de AOW-leeftijd heeft bereikt. Maar het meest waarschijnlijk is dat veel stellen hun voorkeur voor gelijktijdige pensionering niet zullen realiseren. ←

*Meer dan één antwoord mogelijk. Bron: Pensioen Panel Onderzoek (2015).